

DU LỊCH BẢN ĐỊA: GIẢI PHÁP BẢO TỒN GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA VÀ CƠ HỘI PHÁT TRIỂN KINH TẾ CỦA NGƯỜI PÀ THẺN Ở HÀ GIANG

Bùi Thị Thanh Mai^{}, Lê Quý Đức[†]*
Email: mai.buithithanh@gmail.com

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 04/11/2024

Ngày phản biện đánh giá: 16/05/2025

Ngày bài báo được duyệt đăng: 29/05/2025

DOI: 10.59266/houjs.2025.568

Tóm tắt: Dân tộc Pà Thẻn chủ yếu sinh sống tại tỉnh Hà Giang và Tuyên Quang với di sản văn hóa phi vật thể độc đáo, biểu hiện qua tiếng nói, nghề thủ công truyền thống, nghệ thuật diễn xướng dân gian, các tập quán xã hội và lễ hội..., là tiềm năng để phát triển du lịch. Tuy nhiên, vì nhiều nguyên nhân, di sản văn hóa truyền thống của dân tộc Pà Thẻn hiện nay đang phải đối mặt với nguy cơ mai một, gây ra sự gián đoạn trong việc truyền đạt giữa các thế hệ. Kinh nghiệm từ một số quốc gia trên thế giới cho thấy, du lịch do chính cộng đồng bản địa tổ chức có thể góp phần bảo tồn và phục hồi các truyền thống và di sản văn hóa của họ. Với mục đích góp phần đề xuất những giải pháp nhằm hỗ trợ cộng đồng dân tộc Pà Thẻn ở huyện Bắc Quang của tỉnh Hà Giang trong việc khôi phục, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa truyền thống, bài viết phân tích vai trò của du lịch bản địa trong bảo tồn di sản văn hóa và phát triển kinh tế, đồng thời đề xuất định hướng xây dựng mô hình du lịch phù hợp với đặc thù văn hóa của người Pà Thẻn.

Từ khóa: bảo tồn văn hóa, cơ hội phát triển kinh tế, du lịch bản địa, Hà Giang, người Pà Thẻn.

I. Đặt vấn đề

Làm thế nào để dân tộc Pà Thẻn sinh sống tại tỉnh Hà Giang có thể bảo tồn và phát triển văn hóa độc đáo của mình? Làm thế nào để khuyến khích thế hệ trẻ người Pà Thẻn quan tâm giữ gìn phong tục truyền thống, cũng như thực hành được các nhạc cụ truyền thống, phát huy các giá trị tập quán xã hội truyền thống tốt đẹp như lễ

cầu mùa, lễ nhảy lửa, lễ cúng rằm, lễ cơm mới... ? Nghiên cứu và kinh nghiệm thế giới về du lịch bản địa đưa đến gợi ý về xây dựng giải pháp và kiến nghị nhằm hỗ trợ dân tộc Pà Thẻn ở huyện Bắc Quang của tỉnh Hà Giang, đó là: xây dựng, phát triển du lịch bản địa nhằm góp phần bảo tồn văn hóa và thúc đẩy kinh tế của người Pà Thẻn tại tỉnh Hà Giang.

^{*} Trường Đại học Tôn Đức Thắng, Tp Hồ Chí Minh

[†] Học viên Cao học, Trường Đại học Mỹ thuật Việt Nam

II. Cơ sở lý thuyết

2.1. Khái niệm “du lịch bản địa”

Thuật ngữ “du lịch bản địa” thường dùng để mô tả loại hình du lịch có sự tham gia của người dân bản địa. Trong những năm gần đây, các nghiên cứu quốc tế về lĩnh vực này đã gia tăng đáng kể. Điều này cho thấy không chỉ sự tham gia ngày càng nhiều của người bản địa, mà còn sự chủ động lớn hơn của họ trong các hoạt động du lịch. Sự tham gia ngày càng chủ động của người dân bản địa đã đưa du lịch trở thành một tác nhân quan trọng, giúp họ nâng cao vị thế trong việc định hình các định hướng phát triển, đồng thời củng cố vai trò của mình trong bảo tồn và khẳng định bản sắc văn hóa dân tộc. Theo một số tác giả, du lịch bản địa đã trở thành một chủ đề nghiên cứu khoa học đáng chú ý, gắn với bối cảnh cộng đồng địa phương và người dân bản địa tại các điểm đến du lịch. (Hinch & Butler[‡], 1996; Butler, 2021[§]).

2.2. Vai trò của du lịch bản địa

Ở một số nơi trên thế giới, sự tham gia của người dân bản địa vào du lịch đã

tăng lên trong khoảng hai thập kỷ qua. Nhiều nghiên cứu gần đây đã nhấn mạnh vai trò của du lịch bản địa trong việc bảo vệ lịch sử, bảo tồn di sản văn hóa, nâng cao quyền chủ thể của cộng đồng, thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau và góp phần tạo ra cơ hội phát triển kinh tế cho người bản địa (Aulia & Kusumastuti, 2020[¶]; Butler, 2021; Ardiyansah, Farida, Warsono, & Kushandajani, 2022^{**};...) Ở Việt Nam, trong những năm gần đây, nhiều người đã nhấn mạnh đến vai trò của văn hóa bản địa trong du lịch phản ánh qua một số bài viết trên các báo chí và phương tiện truyền thông như: *Người dân bản địa phải là trung tâm của mô hình du lịch cộng đồng* (Báo Sài Gòn Tiếp thị, 2020)^{††}, *Phát triển du lịch bền vững từ di sản văn hóa bản địa* (Báo Văn hóa, 2024)^{††},...

Điều quan trọng trong du lịch bản địa là các cộng đồng bản địa đóng một vai trò quan trọng trong việc tạo ra và quản lý các sáng kiến du lịch, thực hiện các biện pháp bảo vệ để bảo tồn di sản văn hóa của họ. Ở những nơi mà nghiên cứu về du lịch

[‡] Theo Hinch & Butler, du lịch bản địa là hoạt động du lịch do người bản địa kiểm soát hoặc có văn hóa bản địa làm điểm thu hút chính. Nó tồn tại trong bối cảnh du lịch toàn cầu và chịu ảnh hưởng từ kinh tế, văn hóa, môi trường, nhân khẩu học và chính sách.

[§] Butler đã tổng hợp các nghiên cứu trước đây, phân tích sự thay đổi trong động lực phát triển, đồng thời nhấn mạnh những thách thức và cơ hội mới của du lịch bản địa trong bối cảnh đô thị hóa và thị trường du lịch đại chúng.

[¶] Du lịch bản địa chưa được ưu tiên trong phát triển du lịch Baduy do sự quản lý của các bên liên quan. Kết quả nghiên cứu cho thấy rằng việc áp dụng cách tiếp cận du lịch bản địa có thể là một giải pháp thay thế khả thi, với trọng tâm đặt vào kiểm soát môi trường, tăng cường vai trò cộng đồng và xây dựng chiến lược tiếp thị phù hợp nhằm bảo tồn giá trị văn hóa và thiên nhiên của người Baduy.

^{**} Nghiên cứu này xác định các yếu tố thành công của du lịch bản địa, nhấn mạnh vai trò sự tham gia chủ động của cộng đồng địa phương trong việc bảo tồn văn hóa và môi trường bền vững.

^{††} Bài viết nhấn mạnh, văn hóa bản địa chính là yếu tố cốt lõi tạo ra điểm khác biệt giữa các điểm đến.

^{††} Bài viết giới thiệu về cộng đồng dân tộc tại Tà Phìn, xã Tà Phìn, thị xã Sa Pa (tỉnh Lào Cai), nơi đã khai thác hiệu quả các giá trị tri thức bản địa và di sản văn hóa truyền thống thông qua hoạt động du lịch, nhằm tạo sinh kế bền vững và nâng cao thu nhập cho người dân địa phương.

bản địa còn chưa được quan tâm đúng mức thường chỉ tập trung vào việc quảng bá văn hóa và cảnh quan tự nhiên của địa phương. Khi nghiên cứu về du lịch tại Baduy (Indonesia), Rida Aulia và Retno Kusumastuti chỉ ra rằng du lịch bản địa đóng vai trò như một cách tiếp cận thay thế cho việc quản lý du lịch văn hóa theo hướng thân thiện với môi trường do người Baduy thực hiện. Theo các tác giả, chìa khóa chính của du lịch bản địa ở Baduy nằm ở việc kiểm soát hiệu quả các yếu tố môi sinh, cộng đồng và chiến lược tiếp thị phù hợp, nhằm đảm bảo sự cân bằng giữa phát triển du lịch và bảo tồn thiên nhiên (Aulia & Kusumastuti, 2020)^{§§}. Nhu cầu tìm hiểu những vùng đất và nền văn hóa khác biệt là một trong những lý do khiến du lịch bản địa ngày càng được ưa chuộng. Việc phát triển các sản phẩm du lịch này nhằm tạo cơ hội nâng cao giá trị kinh tế cho người dân, bảo vệ môi trường và gìn giữ văn hóa bản địa.

III. Phương pháp nghiên cứu

Thông qua việc thu thập, tổng hợp và phân tích các công trình khoa học đã công bố, bài viết xác lập cơ sở lý thuyết liên quan đến đề tài. Bên cạnh đó, phương pháp phân tích, tổng hợp được sử dụng nhằm làm rõ kinh nghiệm thành công của một số quốc gia như Canada, Mexico và Tanzania (quốc gia ở Đông Phi) trong việc phát triển du lịch bản địa. Trên cơ sở đó, bài viết đưa ra một số giải pháp phát triển du lịch bản địa, hướng tới việc bảo

tồn bản sắc văn hóa và nâng cao đời sống kinh tế của cộng đồng người Pà Thẻn tại Hà Giang.

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Kinh nghiệm thực hiện du lịch bản địa thành công của một số quốc gia trên thế giới

Tại Canada, sự gia tăng các chuyến tham quan động vật hoang dã do người bản địa dẫn đầu và trải nghiệm văn hóa dựa vào cộng đồng đã tạo tự sự tăng trưởng ở thị trường này. Canada đã trở thành một ví dụ toàn cầu về cách phát triển ngành du lịch bản địa một cách hiệu quả. Vào năm 2019, lĩnh vực này đóng góp 1,9 tỷ USD vào GDP quốc gia và tạo việc làm cho hơn 39.000 người. Sự tăng trưởng này chủ yếu được thúc đẩy bởi việc thành lập Hiệp hội Du lịch Bản địa Canada (ITAC) - một tổ chức dẫn đầu toàn cầu do người bản địa điều hành, chuyên trách tiếp thị và phát triển các trải nghiệm du lịch gắn với văn hóa bản địa (Kirkpatrick, 2023)^{¶¶}.

Hay như trường hợp Cuetzalan del Progreso, một thị trấn nằm trong tiểu bang Puebla, Mexico, là vùng đất chứa đựng những giá trị văn hóa bản địa đặc sắc. Nơi đây, với khí hậu mát mẻ và hệ sinh thái phong phú, được mệnh danh là “thiên đường bảo tồn đa dạng sinh học”, nổi bật với rừng cây tươi tốt và những thác nước hùng vĩ. Dân cư nơi đây, chủ yếu là người Náhuatl, vẫn giữ gìn những phong tục truyền thống từ thời tổ tiên, đặc biệt là

^{§§} Nghiên cứu này được thực hiện tại huyện Lebak, tỉnh Banten, Indonesia, với trọng tâm là quản lý du lịch Baduy thông qua khái niệm du lịch bản địa.

^{¶¶} Cathy Kirkpatrick cho rằng, các nhà phát triển điểm đến cần xây dựng quan hệ chặt chẽ với cộng đồng bản địa, lắng nghe, tôn trọng và hỗ trợ thay vì dẫn dắt.

sự gắn kết sâu sắc với thiên nhiên, nhờ đó mà khu vực này vẫn chưa bị tàn phá bởi các hoạt động khai thác tài nguyên. Một điểm sáng trong cộng đồng là sự phát triển của hợp tác xã du lịch bản địa Masehual Siuamej Mosen Yolchicuauani, do phụ nữ địa phương lãnh đạo. Tổ chức này được sáng lập với mục tiêu không chỉ giúp phụ nữ bán sản phẩm thủ công mà còn tạo cơ hội việc làm và cải thiện chất lượng sống của họ. Trong bối cảnh mà nhiều người dân phải di cư để tìm kế sinh nhai, hợp tác xã này giúp họ duy trì cuộc sống tại quê nhà, bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa bản địa (Rebecca, 2018).

Mulala, Tanzania quốc gia ở Đông Phi: năm 1997, những người phụ nữ ở làng Mulala, đã đoàn kết để bắt đầu các dự án tạo thu nhập mới. Cùng nhau, họ hỗ trợ các hoạt động kinh tế địa phương của các thành viên và nỗ lực cải thiện khả năng tiếp cận giáo dục và dịch vụ y tế cơ bản của cộng đồng. Du lịch Mulala tổ chức tham quan các trang trại gia đình ở làng Mulala, nằm trên sườn phía nam Núi Meru, Tanzania. Làng ở độ cao 1.600 - 1.700 mét so với mực nước biển, bao quanh là cảnh quan hùng vĩ và thảm thực vật tươi tốt. Tour du lịch tùy chỉnh, du khách có thể tham gia các hoạt động như đi bộ trong rừng, trải nghiệm quy trình rang cà phê thủ công, nếm pho mát và tìm hiểu các phương pháp canh tác của cộng đồng. Khách du lịch cũng sẽ có cơ hội gặp gỡ, quan sát và trò chuyện với các thành viên của Nhóm Phụ nữ Agape, những người lãnh đạo công việc này (Mulala Cultural Tourism, n.d.).

Có thể thấy rằng, mong muốn được trải nghiệm một nền văn hóa khác hoặc

tìm hiểu về một nền văn hóa khác là động lực chung của rất nhiều khách du lịch. Du lịch bản địa hoạt động như một mối liên kết năng động giữa các nền văn hóa, bảo vệ lịch sử, trao quyền cho cộng đồng và thúc đẩy sự hiểu biết. Cả khách du lịch và chủ nhà đều được hưởng lợi từ hình thức du lịch này. Trong du lịch bản địa, các giá trị văn hóa do cộng đồng dân tộc gìn giữ và thực hành là nền tảng quan trọng để phát triển du lịch bền vững. Làm du lịch bản địa vừa là bảo tồn văn hóa, vừa phát huy các giá trị vốn có của từng đồng bào, từ đó tạo sinh kế bền vững. Cộng đồng dân tộc đã đấu tranh lâu dài và khó khăn để bảo tồn nền văn hóa của họ. Đối với người tham gia du lịch bản địa, cần chấp nhận quan điểm rằng mình là vị khách trong cộng đồng, và có mặt ở đó để học hỏi, trân trọng và tôn vinh truyền thống cũng như văn hóa của cộng đồng dân tộc.

4.2. Phát triển du lịch bản địa để góp phần bảo tồn văn hóa và phát triển kinh tế của cộng đồng người Pà Thẻn ở Hà Giang

Nét văn hóa độc đáo của cộng đồng người Pà Thẻn ở Hà Giang đã được nhiều học giả đánh giá cao, trở thành một sức hút mạnh mẽ đối với cả các nhà nghiên cứu lẫn du khách trong và ngoài nước. Từ tập tục, nghi lễ, sinh hoạt, trang phục đến các công cụ sản xuất, tuy ít nhiều đã mai một, nhưng người Pà Thẻn vẫn lưu giữ được nhiều nét văn hóa đặc trưng. Về văn hóa dân gian, họ vẫn còn bảo tồn các truyền thuyết dân gian, làn điệu dân ca và thơ kể truyền thống. Về nhạc cụ có sáo, kèn, ngoài ra người Pà Thẻn còn có những loại nhạc cụ sử dụng trong lễ nghi, tục lệ liên quan đến tôn giáo - tín ngưỡng, chi

có thầy cúng mới được sử dụng trong các nghi lễ như: nhảy lửa, lễ cúng hồn, cúng ma, đám ma... Về trang phục, trang phục nữ truyền thống của người Pà Thẻn mang giá trị thẩm mỹ cao, với gam màu đỏ thể hiện đặc trưng nổi bật của bộ nữ phục dân tộc Pà Thẻn (Nguyễn, 2016). Ngoài việc trang sức bằng cách trang trí trên bộ y phục, người Pà Thẻn còn vấn tóc, mang đồ trang sức bằng bạc... (Nông & các cộng sự, 2004) ... Di sản văn hóa phi vật thể của người Pà Thẻn được nhiều nhà nghiên cứu đánh giá là phong phú và độc đáo. Nếu được khai thác hợp lý, những giá trị này có thể trở thành nền tảng cho các mô hình du lịch bản địa hiệu quả, như các ví dụ đã nêu trước đó.

Năm 2017, thực hiện chủ trương của tỉnh và huyện về phát triển du lịch gắn với xây dựng nông thôn mới, xã Tân Bắc đã tập trung nguồn lực triển khai Làng Văn hóa du lịch thôn My Bắc (Quang Bình). Huyện Quang Bình chú trọng khôi phục và phát triển nghề dệt thổ cẩm - một thế mạnh địa phương. Những thôn tham gia dự án đã tạo ra sản phẩm thổ cẩm rực rỡ sắc màu, thu hút du khách. Những màn trình diễn văn hóa dân gian của người Tày, Pà Thẻn trong trang phục truyền thống không chỉ quảng bá bản sắc văn hóa mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc thu hút và giữ chân khách du lịch. (Báo Hà Giang, 2017). Tuy nhiên, hình thức này hiện vẫn chủ yếu được triển khai dưới dạng du lịch cộng đồng truyền thống, chưa phát triển thành mô hình du lịch bản địa theo đúng nghĩa. Dù có mối liên hệ, du lịch cộng đồng và du lịch bản địa là hai khái niệm trong du lịch bền vững. Du lịch cộng đồng nhấn mạnh vào sự tham gia của cư dân địa

phương trong các hoạt động du lịch tại khu vực của họ. Trong khi đó, du lịch bản địa hướng đến việc bảo tồn và giới thiệu văn hóa, truyền thống cùng lối sống đặc trưng của các cộng đồng sở tại. Các trải nghiệm du lịch được chính người bản địa thiết kế và vận hành, phản ánh chân thực di sản văn hóa, tri thức truyền thống, nghệ thuật, nghề thủ công và nghi lễ của họ. Hơn nữa, du lịch bản địa được sở hữu và điều hành bởi chính cộng đồng bản địa, trong khi du lịch cộng đồng có thể bao gồm cả các cư dân không phải là người bản địa.

Du lịch bản địa không chỉ mang lại trải nghiệm cho khách du lịch mà còn tạo cơ hội cho người Pà Thẻn ở Hà Giang phát triển. Khách du lịch được tiếp xúc với văn hóa và truyền thống địa phương, trong khi cộng đồng người Pà Thẻn được trao quyền trong các quyết định về kinh tế và văn hóa. Thông qua các hoạt động du lịch, người Pà Thẻn có thể chia sẻ tập tục văn hóa, lịch sử, nghi lễ và lối sống đặc trưng của mình với du khách - những người đến từ bên ngoài cộng đồng. Với nguyên tắc tôn trọng truyền thống và môi trường sống của người bản địa, mô hình du lịch này tạo điều kiện để du khách tương tác và tìm hiểu sâu về các giá trị văn hóa và thực hành truyền thống của người Pà Thẻn. Du lịch bản địa là một phương tiện quan trọng giúp người Pà Thẻn bảo tồn văn hóa, thúc đẩy phát triển bền vững, nâng cao nhận thức, trao đổi văn hóa, đồng thời tăng cường quyền tự chủ và năng lực kinh tế của cộng đồng. Cụ thể như sau:

- Bảo tồn văn hóa thông qua du lịch bản địa giúp truyền lại truyền thống, ngôn ngữ và văn hóa của cộng đồng người Pà Thẻn.

- Việc trao quyền kinh tế thông qua du lịch bản địa có thể mang lại lợi ích thiết thực cho cộng đồng người Pà Thẻn, thông qua tạo việc làm, tăng thu nhập và thúc đẩy quyền tự chủ cũng như khả năng kiểm soát nguồn lực của chính họ.

- Giáo dục và nhận thức được thúc đẩy thông qua việc giáo dục khách du lịch về lịch sử, văn hóa và những thách thức của cộng đồng người Pà Thẻn.

- Phát triển bền vững được thúc đẩy thông qua việc ưu tiên các hoạt động du lịch có trách nhiệm, thân thiện với môi trường và hướng đến lợi ích lâu dài cho cộng đồng.

- Sự trao đổi văn hóa giữa cộng đồng người Pà Thẻn và du khách góp phần thúc đẩy hiểu biết lẫn nhau và khuyến khích đối thoại liên văn hóa.

- Đa dạng hóa du lịch thông qua du lịch bản địa mở rộng các dịch vụ du lịch và thu hút khách du lịch.

Cần lưu ý rằng, để du lịch bản địa thực sự góp phần tích cực vào việc bảo tồn văn hóa của người Pà Thẻn mà không dẫn đến tình trạng khai thác hay thương mại hóa, cần triển khai các hoạt động du lịch có trách nhiệm về mặt văn hóa, trong đó sự tham gia và đồng thuận của cộng đồng người Pà Thẻn giữ vai trò then chốt.

Hà Giang sở hữu vị trí quan trọng, cảnh quan hùng vĩ và tài nguyên du lịch phong phú, tạo tiền đề phát triển ngành du lịch mũi nhọn. Với những thuận lợi như vậy, nếu như tỉnh Hà Giang nghiên cứu, xây dựng và phát triển hình thức du lịch bản địa trong cộng đồng dân tộc Pà Thẻn sẽ góp phần vào sự bảo tồn văn hóa, mang lại cơ hội kinh tế cho người Pà Thẻn, cũng

như đóng góp vào sự phát triển chung của ngành Du lịch ở Hà Giang.

V. Kết luận

Du lịch bản địa được nhìn nhận như một giải pháp phục hồi văn hóa, nâng cao năng lực kinh tế và hướng tới sự bền vững lâu dài. Thông qua du lịch bản địa, người Pà Thẻn ở Hà Giang có thể gìn giữ văn hóa, tập quán truyền thống và khơi dậy niềm tự hào dân tộc. Sự hài hòa giữa bảo tồn và phát triển không chỉ giúp bảo vệ di sản tổ tiên mà còn tạo ra không gian giao thoa giữa các giá trị truyền thống và yếu tố hiện đại. Du lịch chỉ bền vững khi bắt nguồn từ cộng đồng, tôn trọng giá trị truyền thống và tri thức bản địa, đồng thời khuyến khích sự tham gia chủ động của người dân. Khi đó, du lịch bản địa sẽ không chỉ mang lại lợi ích kinh tế mà còn giúp văn hóa Pà Thẻn hiện diện và thích ứng trong bối cảnh hiện đại.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Aulia, R., & Kusumastuti, R. (2020). *Indigenous tourism concept of building friendly tourism for indigenous Baduy people: Literature study [Khái niệm du lịch bản địa về xây dựng du lịch thân thiện cho người Baduy bản địa: Nghiên cứu tổng quan]*. Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal).
- [2]. Ardiyansah, N., Farida, N., Warsono, H., & Kushandajani. (2022). *Indigenous tourism success factors and impact: A systematic literature review [Những yếu tố thành công và tác động của du lịch bản địa: Tổng quan hệ thống về tài liệu]*. PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology, 19(1), 778-804.
- [3]. Butler, R. (2021). *Research on tourism, indigenous peoples and economic development: A missing component [Nghiên cứu về du lịch, các dân tộc bản địa]*.

- địa và phát triển kinh tế: Một thành phần thiếu hụt]. *Land*, 10, 1329. <https://doi.org/10.3390/land10121329> truy cập [06/03/2024].
- [4]. Hinch, T., & Butler, R. (1996). *Indigenous tourism: A common ground for discussion [Du lịch bản địa: Nền tảng chung cho cuộc thảo luận]*. In *Tourism and Indigenous Peoples* (pp. 3-19).
- [5]. Kirkpatrick, C. (2023). *Growing Indigenous tourism in Canada: Case study [Phát triển du lịch bản địa tại Canada: Nghiên cứu trường hợp]*. City Nation Place.
- [6]. Mulala Cultural Tourism. (n.d.). <https://agapetourism.com/> truy cập [06/03/2024].
- [7]. Nam Bình. (2020, 30 tháng 1). *Người dân bản địa phải là trung tâm của mô hình du lịch cộng đồng*. Báo Sài Gòn Tiếp Thị. <https://www.sgtiepthi.vn/nguoi-dan-ban-dia-phai-la-trung-tam-cua-mo-hinh-du-lich-cong-dong/> truy cập [06/03/2024].
- [8]. Nguyễn, T. H. N. (2016). *Trang phục của người Pà Thẻn ở tỉnh Hà Giang*. Nhà Xuất bản Chính trị Quốc gia.
- [9]. Ninh, V. H. (chủ biên), Khổng, D., Hoàng, T. C., & Võ, T. M. P. (2006). *Văn hóa phong tục người Pà Thẻn - Bảo tồn và phát huy*. Nhà xuất bản Văn hóa Dân tộc.
- [10]. Nông, Q. T. (chủ biên), Đỗ, Đ. L., Trần, V. A., Lục, V. T. & Ngô, V. H. (2004). *Văn hóa truyền thống dân tộc Pà Thẻn*. Nhà Xuất bản Văn hóa Dân tộc.
- [11]. Quang Bình. (n.d.). *Hà Giang tập trung phát triển du lịch cộng đồng*. Báo Hà Giang. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam. <https://vietnamtourism.gov.vn/post/10171> truy cập [06/03/2024].
- [12]. Rebecca. (2018). *Indigenous tourism in Mexico: A story of women's empowerment [Du lịch bản địa ở Mexico: Câu chuyện về sự trao quyền cho phụ nữ]*. Sumak Travel. <https://www.sumak-travel.org/indigenous-tourism-in-mexico-a-key-for-womens-empowerment/> truy cập [06/03/2024].
- [13]. Thúy Hồng. (2023, 4 tháng 12). *Xây dựng sản phẩm du lịch từ bản sắc văn hóa*. Báo Dân tộc và Phát triển. <https://baodantoc.vn/phan-trien-ben-vung-du-lich-cong-dong-cac-tinh-tay-bac-xay-dung-san-pham-du-lich-tu-ban-sac-van-hoa-dac-trung-bai-1-1701622021892.htm> truy cập [06/03/2024].
- [14]. Trung Nghĩa. (2024, 5 tháng 1). *Phát triển du lịch bền vững từ di sản văn hóa bản địa*. Báo Văn hóa. <http://baovanhoa.vn/du-lich/artmid/416/articleid/73388/phan-trien-du-lich-ben-vung-tu-di-san-van-ho%CC%81a-ba%CC%89n-di%CC%A3a> truy cập [06/03/2024].

INDIGENOUS TOURISM: A SOLUTION TO PRESERVE CULTURAL HERITAGE VALUES AND ECONOMIC DEVELOPMENT OPPORTUNITIES OF THE PA THEN PEOPLE IN HA GIANG

Bui Thi Thanh Mai^{***}, Le Quy Duc^{†††}

Abstract: *The Pa Then ethnic group primarily resides in Ha Giang and Tuyen Quang provinces, boasting a unique intangible cultural heritage that is expressed through language, traditional crafts, folk performing arts, social practices, and festivals, which presents a potential opportunity for local tourism development. However, for various reasons, the traditional cultural heritage of the Pa Then ethnic group is currently at risk of being lost, resulting in disruptions in intergenerational transmission. Experiences from certain parts of the world demonstrate that indigenous tourism can contribute to preserving and restoring the traditions and cultural heritage of ethnic communities. To support the Pa Then ethnic community in Bac Quang district, Ha Giang province, in restoring, preserving, and promoting their traditional cultural identity, this article analyzes the role of indigenous tourism in cultural preservation and economic development. It also proposes strategies for developing an indigenous tourism model tailored to the cultural characteristics of the Pa Then people in Ha Giang province.*

Keywords: *cultural preservation, economic development opportunities, community-based tourism, Ha Giang, Pa Then people.*

^{***} Ton Duc Thang University, Hồ Chí Minh city

^{†††} Postgraduate student, Vietnam University of Fine Arts